

Live-installation
'Money (art) in culture'

scheurt er bladzijden uit, gooit de boeken rond, loopt ertussen, stampt er tenslotte op. Dan maakt hij met de boeken (over filosofie, kunst en andere onderwerpen) een cirkel. Vervolgens schrijft Fabre een bord vol met willekeurig gekozen lijnen uit de teksten en sprenkelt water over de beschadigde boeken. Met een spons veegt hij de woorden uit tot de overblijvende letters het woord 'creative' spellen. Dan vormt Fabre met de boeken en pagina's op de grond de woorden 'creative art'. Hij ontvangt het applaus van het publiek en antwoordt met geblaat.

Het tweede stuk, *Sea Salt of the Fields* is een eerbewijs aan Marcel Duchamp, zijn mentor; tegelijk stelt het verschillende aspecten van de artiest voor. Fabre maakt op de grond met zout en borstel een visueel kunstwerk. Hij vormt het woord 'art' en scheidt ook een beeld van golven op zee. Zijn lichaamsbewegingen onderbreken soms het werk, en symboliseren zijn verheerlijking van de verscheidene facetten van de kunstenaar, met Marcel Duchamps leven als voorbeeld. Zoals Fabre hem voorstelt, negeerde én volgde Duchamp de klassieke kunsttraditie, steeds het commerciële aspect van de kunstwereld uitbuitend wanneer hem dat paste. Voor Fabre is Duchamp zowel held als verrader van zijn idealen. Fabre ziet in deze factoren van Duchamps kunst en leven de verschillende dualiteiten waarmee de creatieve kunstenaar te kampen heeft.

In het derde stuk, *After Art*, opgevoerd tijdens het nationaal congres van de American Society for Aesthetics verkent Fabre de psyche van de kunstenaar het grondigst. Alle handelingen gebeuren voor een spiegel, wat het reflexieve karakter van het stuk benadrukt. Fabre kleedt zich o.a. uit, scheert zich, snijdt zich in de vinger met een glasscherf, loopt op rituele wijze rond, allemaal om zijn zoektocht naar het beeld van de kunst-

enaar gestalte te geven. In *After Art* wordt de kunstenaar als mens en als beeldmaker naast elkaar geplaatst. De kunstenaar produceert beelden, speelt een rol. Hij creëert uit een soort frustratie die hij niet kan inlossen, evenmin als die van het publiek tot wie zijn kunst zich richt. Hij mag dan nog met essentiële zaken in zijn leven en in dat van het publiek bezig willen zijn, de wonden waaruit kunst ontstaat blijven noodzakelijkerwijze open. De kunstenaar laat dit toe om meer werken te kunnen produceren. Er zit dus een dubbele boodschap in *After Art*. De kunstenaar zoekt in zijn frustraties en wonden de motivering voor zijn kunst. Maar kunstenaars, vooral zij die kunst en zaken doen gelijk stellen, zullen hun frustraties en die van hun volgelingen blijven uitbuiten en het vertikken om ze te genezen, want zo voorkomen ze de eisen van een diepgaander onderzoek naar wat volgt op *After Art*.

Risico

De contouren van de kunstenaar zijn nog verre van volledig. Alles wijst erop dat Fabre het valse en karikaturale in de kunst verafschuwt, en gedreven wordt door een priesterlijke dwang belangrijke waarden te vinden in de kunst zowel als in het leven. De stukken waarnaar verwezen wordt, bouwen verder op het werk van de eerste dadisten en op recente Europese performance kunst. Toch gaat Fabres werk in menig opzicht nieuwe wegen op. Zijn stukken zijn meer symbolisch en conceptueel dan fysiek. Lichaamsbewegingen zijn nooit eenduidig; het visuele kan geapprecieerd worden los van zijn functie in de performance om zijn esthetische en conceptuele betekenis.

Fabre herhaalt nooit zijn performances. Zorgvuldig werkt hij de concepten uit die erin gestalte moeten krijgen, voorstellingen zelf betekenen een gok. Hij kan niet vooraf weten hoe het publiek zal reageren of wat zijn stuk zal worden. Zo behoudt de voorstelling een intensiteit en vitaliteit die door herhaling, meent hij, verloren zou gaan. Hier ligt het onderscheid tussen de acteur en de kunstenaar, cruciaal om Fabres werk te begrijpen. Wie creatief is, volgt eigen ideeën, terwijl de acteur van een ander aanwijzingen krijgt. Fabre heeft nog te veel eigen ideeën om zich iets van herhaling aan te trekken of om iemand anders richtlijnen te volgen.

Kater

Fabres recente, uitvoeriger 'theaterstukken' die hij zelf schrijft, registreert, en soms speelt, kondigen een koerswijziging in zijn werk aan. Blijk-

baar is hij klaar met zijn vroegere exploraties van de performance kunst waarin hij ideeën uit de visuele kunst met echte handelingen combineerde. Zijn eerste werk sinds die koerswijziging, *Theatre Spelled with a K is Tomcat*, werd opgevoerd in Europa en in Theater X in Milwaukee. Hierin probeert Fabre concreet gebeuren, gegrepen uit het werkelijke leven, en acteursconventies te verwerken. In Milwaukee werd *Tomcat* gespeeld door Fabre en drie Belgische, mannelijke acteurs. De kunstenaar, dit keer de auteur/toneelschrijver, is onderwerp. Als personage bevindt hij zich op de scène hoog boven de acteurs die de weerstand testen van beschaafd gedrag tegen de meer elementaire driften van het ruwe menselijke ego. Nog niet zo afgewerkt als Fabres vorige solo performances, heeft het nochtans de aandacht getrokken van de kunstenaarsgemeenschap in Milwaukee én van de politie die twee spelers beschuldigden van overtredingen tegen de opbare zeden. De klacht werd vlug ingetrokken maar had ondertussen een discussie op gang gebracht tussen vertegenwoordigers van kunstenaarsgroepen en de media over het artistiek klimaat in Milwaukee. Artistiek gezien wilde *Tomcat* eerder een concept onderzoeken dan een afgesloten stuk brengen. Verwacht wordt dat in Fabres jongste, *This Is Theatre Like It Was To Be Expected And Foreseen* de vernieuwingen verder uitgediept zullen worden.

Fabres werk kan gesitueerd worden in de context van de Europese avant-garde van de jaren twintig. Het heeft ook kenmerken gemeen met de Amerikaanse postmoderne dans. De aantrekking tot concrete bewegingen, de anti-theatrale neigingen. Maar er zijn zoveel verschillende soorten dans en beweging waarop men het label 'postmodern' kleeft dat zo'n vergelijking niet veel aarde aan de dijk brengt. Fabres werk is intens gevoelig, en deinst niet terug voor een boodschap. Het is te vroeg om het werk van deze jonge Belg naar waarde te schatten. Dat is, gelukkig, de taak van toekomstige kunstcritici en het publiek dat aansluiting vindt bij zijn werk. Het heeft al de waardering uitgelokt van andere kunstenaars en toeschouwers met een flair voor avant-garde. Fabres pogingen bepalen minstens mee de huidige status van de kunst. Zijn energie, frisheid en integriteit staan daar borg voor.

Curtis L. Carter

(Curtis L. Carter is voorzitter van het Marquette University Committee on the Fine Arts in Milwaukee, V.S. Geregeld schrijft en houdt hij lezingen over esthetica en kunst.)

(Vertaling J. Callens)